

УДК 658.152(07)

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4\(44\)-1010-1019](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-4(44)-1010-1019)

Чумаченко Ольга Григорівна к.е.н., доцент кафедри економіки та фінансів ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, тел.: (067) 565-99-34, <https://orcid.org/0000-0003-3404-3976>

ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНЕ ПРОЄКТУВАННЯ: МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ

Анотація. В сучасних умовах одним із найбільш перспективних методів фінансового забезпечення складних інвестиційних проєктів є фінансово-інвестиційне проєктування. В більшості наукових робіт розглядаються питання проєктного фінансування, інвестування інвестиційних проєктів, підготовку бізнес-планів інвестиційних проєктів більш-менш відокремлено, хоча і поєднують в собі багато спільних питань, а саме: залучення коштів для крупномасштабних проєктів; участь банків у проєктному фінансуванні, при якому банки самостійно займаються розробленням інвестиційного проєкту або забезпечують клієнтам професійне консультування. У найбільш загальному трактуванні фінансово-інвестиційне проєктування є формою реалізації фінансово-кредитних стосунків учасників з приводу організації і здійснення фінансування інвестиційного проєкту з використанням різноманітних фінансових інструментів за умови, що джерелами погашення заборгованості є грошові потоки, що генеруються проєктом, а забезпеченням боргу – активи учасників фінансування. Об'єктом фінансово-інвестиційне проєктування є проєкти сектору соціальної і виробничої інфраструктури, яка характеризується значною капіталомісткістю, низькою комерційною ефективністю, але має стратегічне значення для економіки країни, особливо в сучасних умовах повоєнної відбудови економіки.

В представлений статті розглядаються питання особливостей фінансово-проєктного фінансування; ролі, завдань та інтересів потенційних учасників проєкту, формування команди проєкту. Особливе місце займає розгляд чинників, які роблять обмеженим використання систем фінансово-інвестиційного проєктування в Україні. А також огляд деяких законодавчих актів, які прийняті з метою стимулювання залучення в економіку України стратегічних інвесторів та зростання конкурентоспроможності економіки через запровадження державної підтримки великих інвестиційних проєктів.

Ключові слова: фінансово-інвестиційне проєктування, принципи фінансування, схеми фінансування, етапи проєкту, учасники проєкту.

Chumachenko Olga Hryhorivna Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Economics and Finance, University of Economics and Law "KROK", Kyiv, tel.: (067)565-99-34, <https://orcid.org/0000-0003-3404-3976>

FINANCIAL AND INVESTMENT PLANNING: METHODOLOGICAL APPROACHES

Abstract. In modern conditions, one of the most promising methods of financial support for complex investment projects is financial and investment planning. Most scientific works consider the issues of project financing, investment in investment projects, and preparation of business plans for investment projects more or less separately, although they combine many common issues, namely: raising funds for large-scale projects; participation of banks in project financing, in which banks independently develop an investment project or provide clients with professional advice. In the most general interpretation, financial and investment planning is a form of implementation of financial and credit relations of participants regarding the organization and implementation of financing of an investment project using various financial instruments, provided that the sources of debt repayment are cash flows generated by the project, and the debt security is the assets of the financing participants. The object of financial and investment planning is projects in the social and industrial infrastructure sector, which are characterized by significant capital intensity, low commercial efficiency, but are of strategic importance for the country's economy, especially in the current conditions of post-war economic reconstruction.

The presented article considers the issues of the peculiarities of financial and project financing; the roles, tasks and interests of potential project participants, the formation of the project team. A special place is occupied by the consideration of factors that limit the use of financial and investment planning systems in Ukraine. As well as a review of some legislative acts adopted to stimulate the attraction of strategic investors to the Ukrainian economy and increase the competitiveness of the economy through the introduction of state support for large investment projects.

Keywords: financial and investment planning, financing principles, financing schemes, project stages, project participants.

Постановка проблеми. Фінансово-інвестиційне проектування – складний багатогранний процес, що вимагає взаємодії багатьох учасників проекту, складних передінвестиційних досліджень, підготовки бізнес-плану та техніко-економічного обґрунтування інвестиційних проектів. В даній роботі ми пропонуємо розширити проблематику дослідження щодо окремих напрямків фінансування інвестиційних проектів в контексті об'єднання як фінансових та організаційних методів проектного фінансування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання фінансово-інвестиційного проектування стало предметом дослідження багатьох практиків і науковців. Зупинимося на деяких.

I. Федоренко акцентує увагу на тому, що маючи багатопланову і велику кількість джерел фінансування різноманітних проектів та програм, у промис-

лових підприємств виникає нагальна необхідність у формуванні їх інвестиційної привабливості, що повинно втілюватися у формі інвестиційного проекту, який дозволить інвестору та підприємцю не лише прийняти, а й зафіксувати, що і коли належить зробити, щоб виправдалися сподівання на ефективність інвестиційного проекту [7].

І. Ткачук, Р. Щур розглядають проблеми фінансового забезпечення нульових інвестиційних проектів. Виокремлюються джерела фінансування та алгоритм фінансування нульових інвестиційних проектів а також схеми фінансового забезпечення державно-приватного партнерства в інвестиційній сфері. Заслугове уваги пропозиція про створення науково-аналітичних центрів, що поєднують в собі національно-економічні інтереси регіонів країни. Науково-аналітичні центри мають стати новими суб'єктами національної економіки, які згодом стануть основою інноваційно-промислових комплексів, до складу яких увійдуть промислові підприємства, конструкторські бюро, вищі навчальні заклади, центри стандартизації і сертифікації [8].

М. Ковальчук, А. І. Вергун, вважають, що на практиці інвестиційну привабливість доцільно розглядати як узагальнюючу оцінку умов та результатів реалізації інвестиції, яка формується під дією зовнішніх та внутрішніх факторів, з позиції їх відповідності критеріям ефективності та безпеки, системі цінностей та пріоритетів інвестора. Такий підхід дає можливість пов'язати інвестиційну привабливість із системою факторів та суб'єктивними аспектами цієї категорії [1].

Є. Редзюк розробляє практичні і науково-методичних рекомендацій щодо підвищення ефективності використання фінансово-інвестиційного потенціалу на основі досвіду країн ЄС. Наявність цілісної інвестиційно-фінансової інфраструктури в країнах ЄС обумовлено поступовим зближенням та уніфікацією законодавства національного рівня до наднаціонального рівня[6].

Мета статті. Із значущих важливих складових напрямів «фінансування інвестиційних проектів», «підготовки бізнес-планів та техніко-економічного обґрунтування проектів», «управління проектами» виокремити єдині підходи і визначити їх як систему «фінансово-інвестиційного проектування».

Виклад основного матеріалу

Проектне фінансування як різновид фінансування реальних інвестицій зарекомендувало себе як досить успішний спосіб залучення коштів для фінансування інвестиційних проектів у розвинених країнах.

Історія проектного фінансування почалася з прийняття Закону про регулювання діяльності приватних інфраструктурних організацій в США почало розвиватися фінансування незалежних енергетичних проектів (IPP-проекти, Private Finance Initiative, PFI). В 80-і роки банки, що спеціалізувалися на проектному фінансуванні (ПФ), почали впроваджуватися в сектор телекомунікацій, гірничодобувну промисловість, туристичний бізнес. В кінці

90-х років на основі принципів ПФ отримала світове розповсюдження мережа мобільного телефонного зв'язку. Але, в більшості випадків, проектне фінансування найчастіше застосовувалося при фінансуванні проектів, пов'язаних з видобуванням природних багатств (нафти, газу, природних копалин).

Зараз проектне фінансування є однією з найбільш поширених форм організації залучення інвестицій у реальний сектор економіки як у промислово розвинених, так і в нових індустріальних країнах, що розвиваються.

Під проектним фінансуванням розуміють форму реалізації фінансово-кредитних відносин учасників з приводу організації та здійснення фінансування інвестиційного проекту при використанні різноманітних фінансових інструментів за умови, що джерелами погашення заборгованості виступають генеровані проектом грошові потоки, а забезпеченням боргу виступають активи учасників фінансування. На відміну від комерційного чи інвестиційного кредитування, де об'єктом кредиту виступає фінансово-господарська діяльність позичальника, при проектному фінансуванні об'єктом дослідження є конкретний задум, тобто бізнес-ідея, проект (інвестиційний, інноваційний, лізинговий, концесійний тощо).

Процес фінансування – це об'єднання різних джерел і методів фінансування конкретного інвестиційного проекту з розподілом ризиків серед його учасників. Суб'єкти проектного фінансування представлені учасниками, які мають безпосереднє відношення до об'єкта фінансування.

З позиції їх ролі в організації проектного фінансування їх доцільно розподілити на основних та потенційних учасників.

До основних відносяться: ініціатори, замовники, інвестори, керівник проекту участь яких є обов'язковою для проектного фінансування. Взаємовідносини між ними, особливо між інвесторами та ініціатором, визначають характер проектного фінансування [7].

Потенційними учасниками проектного фінансування можуть бути: держава, постачальники та покупці, страхові компанії, агентства з експортного кредиту та інші, які можуть брати участь в проекті в залежності від їх зацікавленості. Ініціатором проекту є автор головної ідеї бізнес-проекту, його попереднього обґрунтування та пропозиції по реалізації проекту.

Замовник – це основний учасник проектного фінансування, для кого здійснюється проект. Інвестор як учасник надає кошти у користування чи забезпечує їх отримання від третіх осіб. Керівник проекту – це основний суб'єкт, якому замовник та інвестор делегують повноваження по керівництву роботами реалізації проекту. Команда проекту – специфічна організаційна структура, яку очолює керівник проекту [6].

Контракт на проектування та будівництво укладається з підрядником, що має досвід та репутацію у зведенні подібних об'єктів «під ключ», який забезпечує закінчення будівництва у визначену дату.

Проте в Україні існує ряд чинників, які роблять неможливим використання проектного фінансування, зокрема:

- недостатній рівень розвитку вітчизняних джерел боргового фінансування у порівнянні з розвиненими країнами;
- невідповідність між доходами та позиками всередині країни та обслуговуванням зобов'язань у валюті;
- недостатньо розвинені правова культура і законодавча стабільність у сфері узгодження і розподілу ризиків, а також надання гарантій та інших форм зобов'язань за кредитним фінансуванням;
- відсутність достатньої кількості фахівців з проектного фінансування;
- обмежений досвід роботи кваліфікованих учасників проектного фінансування — організацій і фірм, які можуть брати на себе функції керівників великими проектами;
- інвестиційний клімат, який залишається несприятливим для залучення капіталу;
- інші чинники, що збільшують проектні ризики.

Для України можливість залучення іноземного інвестора відіграє виняткову роль внаслідок обмеженості власних фінансових ресурсів. Крім того, міжнародні ринки вже нагромадили певний досвід використання різних схем проектного фінансування, натомість для України брак такого досвіду є однією з основних перешкод на шляху до активного впровадження даного способу. Структурування проекту, оцінка його ризиків та ефективності, управління тощо потребують неабияких знань та навиків у різноманітних сферах, де може застосовуватись проектне фінансування.

Тому залучення іноземного інвестора до фінансування проекту, окрім можливості сформувати необхідний капітал, дає змогу скористатись консультативними послугами з боку більш досвідчених партнерів.

За даної економічної ситуації в нашій державі важко уявити активне застосування проектного фінансування як банківської продукції, але на перспективу саме на банки покладається найбільша надія в даному напрямку.

Адже проектне фінансування потребує розвинутої ринкової інфраструктури, належно функціонуючих страхового, фондового ринків, існування різного роду фінансових посередників (інвестиційних банків, спеціалізованих небанківських фінансово-кредитних установ тощо).

Враховуючи українські реалії, основну ставку найближчим часом варто зробити на універсальні банки.

Капіталомісткість інвестиційних проектів диктувала дві вимоги: необхідність акумулювати значний капітал і потребу в розподілі ризиків.

Саме проектне фінансування як транскордонна комплексна фінансова операція дає можливість залучати іноземних інвесторів, що дозволяє ініціаторам проекту:

- знижувати затрати з погашення боргів,

- встановлювати довгострокові зв'язки з постачальниками сировини і матеріалів,
- зменшувати ризики, пов'язані з постачанням обладнання і з вводом об'єктів в експлуатацію,
- а також забезпечити об'єкти, що фінансуються, підтримкою національних і міжнародних кредитно-фінансових організацій.

Система проектного фінансування складається з чотирьох послідовних етапів:

- 1) обґрунтування джерел та інструментів фінансування;
- 2) визначення суб'єктів проектного фінансування;
- 3) розроблення планів (схем) фінансування інвестиційних проектів;
- 4) регулювання взаємодії учасників фінансування [1].

Разом з ринковими саморегуляторами кон'юнктури і конкуренції для розвитку проектного фінансування необхідна організація регулювання проектного фінансування, яке реалізується через державні регулятори законодавчого, виконавчого і контрольного характеру.

Залучення фінансових ресурсів для реалізації крупних інвестиційних проектів з різних джерел і на різних умовах, різних масштабів та форм власності визначається законодавчо-нормативною базою проектного фінансування в Україні. Важливою складовою системи проектного фінансування є фінансові плани і схеми фінансування інвестиційних проектів, які мають практичне значення.

Схеми фінансування інвестиційних проектів можна об'єднати у дві групи:

- Використання першої схеми пов'язане, як правило, з реалізацією невеликих проектів, а також проектів, які неможливо поділити на підпроекти (або якщо це недоцільно). Сутність полягає в здійсненні проекту як єдиного цілого, з використанням фінансових ресурсів, що є у підприємства, різних видів позикових коштів; можуть бути використані основні фонди компанії, включаючи нові об'єкти, які будуть побудовані в результаті реалізації проекту.

- Другий метод фінансування застосовується для складних проектів, реалізація яких розрахована на період, що перевищує типові терміни кредитування проектів учасниками інвестиційного ринку. Під час цього методу відбувається розподіл процесу реалізації проекту на цільові підпроекти, позикова підтримка яких ґрунтується на прямому або непрямому кредитуванні, і поетапна реалізація таких підпроектів. Переваги другого способу реалізації проекту: можливість залучення до фінансування і реалізації окремих підпроектів різними організаціями, які можуть виявити цікавість до конкретних об'єктів, що з'являються у результаті виконання цих підпроектів; використання результатів реалізації окремих підпроектів як гарантійних інструментів забезпечення повернення позикових коштів на наступних етапах проекту, а амортизаційні відрахування від цих проектів – для фінансування наступних етапів проекту [2].

Кредитна підтримка у такому разі надається на короткий термін і на менш жорстких умовах, ніж довгостроковий кредит на реалізацію проекту в цілому, що може полегшити повернення довгострокової позики або виплату лізингових платежів; ефективне застосування широкого переліку позикових інструментів – корпоративних і трастових інструментів з різним ступенем участі і (або) контролю з боку кредиторів; облігації; переваги періоду податкових пільг; можливість підвищити ціну акцій самого підприємства, використовуючи об'єкти, продукцію або послуги, які є результатом окремих підпроектів. Під їх заставу може бути отриманий кредит від вітчизняних та іноземних комерційних банків.

Основні критерії, якими потрібно керуватися у розробленні схем фінансування інвестиційного проекту:

- отримання фінансових ресурсів за меншою ефективною вартістю;
- досягнення найбільшого ефекту від кредитів і податкових пільг у ті періоди, коли вони діють;
- оптимізація отриманих доходів з урахуванням умов оподаткування;
- підтримка гнучкості і витрат на заробітну плату та інші соціальні виплати;
- мінімізація негативних наслідків від взаємних зобов'язань, пов'язаних з виплатами або передачею власності;
- зменшення витрат фінансових коштів і ризиків проектів за рахунок відповідної структури та джерел фінансування і певних організаційних заходів, зокрема податкових пільг, гарантій, використання різних форм участі [2].

З метою стимулювання залучення в економіку України стратегічних інвесторів, підвищення інвестиційної привабливості України, створення нових високооплачуваних робочих місць, а також зростання конкурентоспроможності економіки через запровадження державної підтримки великих інвестиційних проектів прийнято 09 серпня 2023 року Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» [3].

Основною метою Закону є стимулювання залучення зовнішніх та внутрішніх інвестицій шляхом спрощення вимог до інвестиційних проектів із значними інвестиціями, удосконалення форм державної підтримки для реалізації таких проектів, що створить сприятливі умови для залучення більшого кола інвесторів та збільшення кількості інвестиційних проектів із значними інвестиціями, а також сприятиме розвитку регіонів, де вони будуть реалізовуватися.

Цим Законом, зокрема, внесено зміни до Закону України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» в частині:

- розширення сфер, у яких може реалізуватися інвестиційний проект із значними інвестиціями (додано сферу електронних комунікацій, діяльності з

виробництва біоетанолу, який призначений для виробництва як компонент палива, виробництво біогазу та біометану);

-надання можливості заявнику виступати інвестором із значними інвестиціями, якщо він є окремою юридичною особою створеною для реалізації інвестиційного проекту, та стороною спеціального інвестиційного договору, як інвестор;

-доповнення форм державної підтримки, а саме: компенсація за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та з інших джерел, не заборонених законом, вартості збудованих заявником або інвестором із значними інвестиціями об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури (автомобільних шляхів, ліній зв'язку, засобів тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інженерних комунікацій тощо), необхідних для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями; компенсація витрат на підключення та приєднання до інженерно-транспортних мереж, необхідних для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями; звільнення від відшкодування втрат лісогосподарського виробництва для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями;

-зменшення межі розміру значних інвестицій (з 20 млн євро до 12 млн євро) та кількості створених нових робочих місць впродовж строку реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями;

-передбачення повернення державної підтримки в повному обсязі у разі недосягнення обсягу значних інвестицій, який визначений законопроектом (12 млн євро), неможливість збільшити обсяг державної підтримки, коли фактичний обсяг значних інвестицій більше, ніж визначений у спеціальному інвестиційному договорі, а також можливість корегування обсягу державної підтримки, якщо фактичний обсяг значних інвестицій менший, ніж передбачено спеціальним інвестиційним договором, шляхом внесення змін до такого договору [3].

Ще одним механізмом залучення інвестицій є індустріальні парки - це потенційні промислові майданчики для релокації компаній із інших країн з метою диверсифікації ланцюгів поставок, що вирішують питання скорочення часу до початку роботи (Time-to-Market) компаній беручи до уваги час, необхідний для пошуку оптимальної локації, початку будівництва і введення об'єктів в експлуатацію.

Закон України «Про індустріальні парки» передбачає спрощений порядок надання в оренду чи власність земельних ділянок у межах індустріальних парків, довготривалість і сталість господарських відносин в рамках індустріальних парків, надання державного стимулювання для розвитку зареєстрованих індустріальних парків. Таке державне стимулювання може здійснюватися за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів та з інших джерел, не заборонених законодавством, а також шляхом супроводу інвесторів місцевими і центральними органами виконавчої влади, профільними устано-

вами та організаціями у вирішенні ними питань, пов'язаних із розвитком індустріальних парків [5].

Ще одним інструментом є Угоди про розподіл продукції (далі – Угода). Відповідно до Угоди одна сторона - Україна доручає іншій стороні - інвестору на визначений строк проведення пошуку, розвідки та видобування корисних копалин на визначеній ділянці надр та ведення пов'язаних з угодою робіт, а інвестор зобов'язується виконати доручені роботи за свій рахунок і на свій ризик з наступною компенсацією витрат і отриманням плати (винагороди) у вигляді частини прибуткової продукції [4].

Державно-приватне партнерство (далі – ДПП) є одним з ефективних інструментів залучення додаткових інвестицій у державний сектор економіки України та одночасно з цим є дієвим механізмом, який сприяє розвитку відносин між державними органами та бізнесом. Держава гарантує додержання встановлених законодавством України умов для провадження діяльності приватних партнерів, пов'язаної з виконанням договорів, укладених у рамках ДПП, додержання прав і законних інтересів приватних партнерів [4].

Однією з форм здійснення ДПП є концесія, що передбачає надання концесієдавцем концесіонеру права на створення та/або будівництво (нове будівництво, реконструкцію, реставрацію, капітальний ремонт та технічне переоснащення), та/або управління (користування, експлуатацію, технічне обслуговування) об'єктом концесії, та/або надання суспільно значущих послуг у порядку та на умовах, визначених концесійним договором, а також передбачає передачу концесіонеру переважної частини операційного ризику, що охоплює ризик попиту та/або ризик пропозиції.

Висновки. Проектне фінансування як різновид фінансування реальних інвестицій зарекомендувало себе як досить успішний спосіб залучення коштів для фінансування інвестиційних проектів у розвинених країнах. Процес фінансування – це об'єднання різних джерел і методів фінансування конкретного інвестиційного проекту з розподілом ризиків серед його учасників. Значне місце в розвитку фінансово-проектного фінансування має як теоретичне опрацювання запропонованої теми, так і державна підтримка окресленої проблеми.

Література:

1. Ковальчук Т.М., А. І. Вергун А.І. Привабливість інвестиційного проекту як об'єкт фінансового аналізу // <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5948>
2. Інвестиційна діяльність в Україні за 2022 рік /<https://me.gov.ua/documents/detail?lang>
3. Закон України «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-14#Text>
4. Закон України «Про угоди про розподіл продукції» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-14#Text>
5. Закон України «Про індустріальні парки» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text>

6. Редзюк Є. В. Формування ефективного фінансово-інвестиційного середовища в країнах ЄС – досвід для України // <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/784062>

7. Федоренко І., Шкарупа Є., & Шляпцева К. (2021). Інвестиційне проектування як основа для формування інвестиційної привабливості промислового підприємства. Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки), (1), 36–40. <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2020.1.36>

8. Щур Р., Плеть, І., Лаврів, А. (2024). Перспективи бюджетного інвестування в Україні в умовах стану війни *Економіка та суспільство*, (66). // economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4600

References:

1. Kovalchuk T.M., & A. I. Vergun A.I. *Privablivist investitsiinogo proektu yak ob'ekt finansovogo analizu.* (Attractiveness of investment as an object of financial analysis)

Retrieved from / <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5948>

2. *Investitsiina diyalnist v Ukraini za 2022 rik* (Investment activity in Ukraine in 2022)/ Retrieved from <https://me.gov.ua/documents/detail?lang>

3. *Zakon Ukraini «Pro derzhavnu pidtrimku investitsiinih proektiv iz znachnimi investitsiyami v Ukraini».*(Law of Ukraine «On State Support for Investment Projects with Significant Investments in Ukraine»)/Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-14#Text>

4. *Zakon Ukraini «Pro ugodi pro rozpodil produktsii»* (Law of Ukraine "On Production Sharing Agreements") Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1039-14#Text>

5. *Zakon Ukraini «Pro industrialni parki».*(Law of Ukraine “On Industrial Parks”)/ Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text>

6. Redzyuk E. V. *Formuvannya yefektivnogo finansovo-investitsiinogo seredovishcha v krainakh ES – dosvid dlya Ukraini.* (Formation of an effective financial and investment environment in EU countries – experience for Ukraine)// Retrieved from <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/784062>

7. Fedorenko I., Shkarupa E., & Shlyaptseva K. (2021). *Investitsiine projektuvannya yak osnova dlya formuvannya investitsiinoi privablivosti promislovogo pidpriemstva. Visnik Natsionalnogo tekhnichnogo universitetu "Kharkivskii politekhnichnii institut"* (ekonomichni nauki), (Investment design as a basis for forming the investment attractiveness of an industrial enterprise. Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute" (economic sciences), (1), 36–40) Retrieved from <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2020.1.36>

8. Shchur R., Plets, I., & Lavriv, A. (2024). *Perspektivi byudzhetnogo investuvannya v Ukraini v umovakh stanu viini Yekonomika ta suspilstvo,* (66) // *Economy and society.in.ua* Retrieved from index.php/journal/article/view/4600

